

DEMOGRĀFIJAS UN MIGRĀCIJAS IZAICINĀJUMI: VPP PROJEKTA DEMOMIGPRO REZULTĀTI

Zaiga Krišjāne

Pētījums veikts veiks Valsts pētījumu programmas projekta **Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētē latviskas un eiropiskas zināšanu sabiedrības attīstībai (DemoMigPro)** (Nr. VPP-Letonika-2021/4-0002)

DEMOGRĀFIJAS UN MIGRĀCIJAS IZAICINĀJUMI: VPP PROJEKTA DEMOMIGPRO REZULTĀTI

PIEKTDIENA, 24.MARTS, 109.auditorija

Valsts pētījumu programmas projekta „DemoMigPro” ekspertu padomes sēde
2023. gada 24. martā plkst. 10:00 – 11:30

Vadītāja: Zaiga Krišjāne

10:00-10:10	DemoMigPro: demogrāfijas un migrācijas izaicinājumi Latvijā Zaiga Krišjāne Latvijas Universitāte
10:10-10:20	Mūsdienu demogrāfijas procesi Latvijā Juris Krūmiņš Latvijas Universitāte
10:20-10:30	Mūsdienu juridiskie aspekti un efektīva demogrāfijas un migrācijas procesu pārvaldība Vadims Mantrovs Latvijas Universitāte
10:30-10:40	Jaunienācēju veiksmīga iekļaušanās Latvijas izglītības sistēmā Velta Ļubkina Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija
10:40-10:50	Jaunienācēju integrācija lauku kopienās Ženija Krūzmētra Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
10:50-11:00	Zināšanas par augsti kvalificētiem migrantiem Latvijā un diasporā Baiba Bela Latvijas Universitāte
11:00-11:10	Reliģiskās kopienas un migrācija Latvijā: kultūrsociālie konteksti Nadežda Pazuhina Latvijas Universitāte
11:10-11:20	Mūsdienu migrācijas procesi Latvijā Māris Bērziņš Latvijas Universitāte
11:30	Kafijas pauze

LETONIKA LATVISKAS UN EIROPEISKAS SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBAI

Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētei latviskas un eiropiskas zināšanu sabiedrības attīstībai

Projekta mērķis: sniegt jaunas zināšanas un risinājumus demogrāfisko pārmaiņu un migrācijas procesu izpētei, lai veicinātu ilgtspējīgu sabiedrības attīstību Latvijā.

Projektu vada: **prof. Zaiga Krišjāne**

Projektu īsteno: **Latvijas Universitāte**

Sadarbības partneri:

 demomigpro.lu.lv

 demomig@lu.lv

 [@DemoMigPro](https://www.facebook.com/DemoMigPro)

LETONIKA LATVISKAS UN EIROPEISKAS SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBAI

Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētei latviskas un eiropiskas zināšanu sabiedrības attīstībai

Izpētes virzieni:

- Demogrāfijas un migrācijas procesu analīze, tai skaitā lokālie un starptautiskie tiesiskie aspekti, efektīva vadība;
- Remigrācijas stimulēšana, talantīgu speciālistu migrācijas jautājumi, tostarp intelektuālā darbaspēka aizplūšana, ieplūšana, noturēšana;
- Diasporas sadarbības tīklu stiprināšana, tai skaitā kultūras, zinātnes, augsto tehnoloģiju un radošo industriju sfērā;
- Jaunatbraucēju integrācija un iekļaujoša sabiedrība.

DEMOMIGPRO DARBA PAKAS UN UZDEVUMI

- ❖ Projekta vadība, pārvaldība un koordinācija,
- ❖ Ekspertu padomes izveide, koprades pasākumi, literatūras un datu apkopojums un sintēze;
- ❖ Mūsdienu demogrāfiskie un migrācijas procesi;
- ❖ Inovatīvu metožu izmantošana datu vākšanai, zināšanu koprades aktivitātēm;
- ❖ Mūsdienu juridiskie aspekti un efektīva demogrāfijas un migrācijas procesu pārvaldība;
- ❖ Zināšanas par talantīgiem/augsti kvalificētiem migrantiem, diasporas tīklu veidošanas iespējām un remigrācijas stimuliem;
- ❖ Jauniebraucēju integrācijas un iekļaujošas sabiedrības veicināšana;
- ❖ Izpratnes veicināšana, komunikācija, izplatīšana, tīklu veidošana un izmantošana.

MŪSDIENU DEMOGRĀFIJAS PROCESI LATVIJĀ DIFERENCIĀCIJA UN REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA

Juris Krūmiņš ○ Atis Bērziņš ○ Aleksandrs Dahs ○ Kristīne Lece

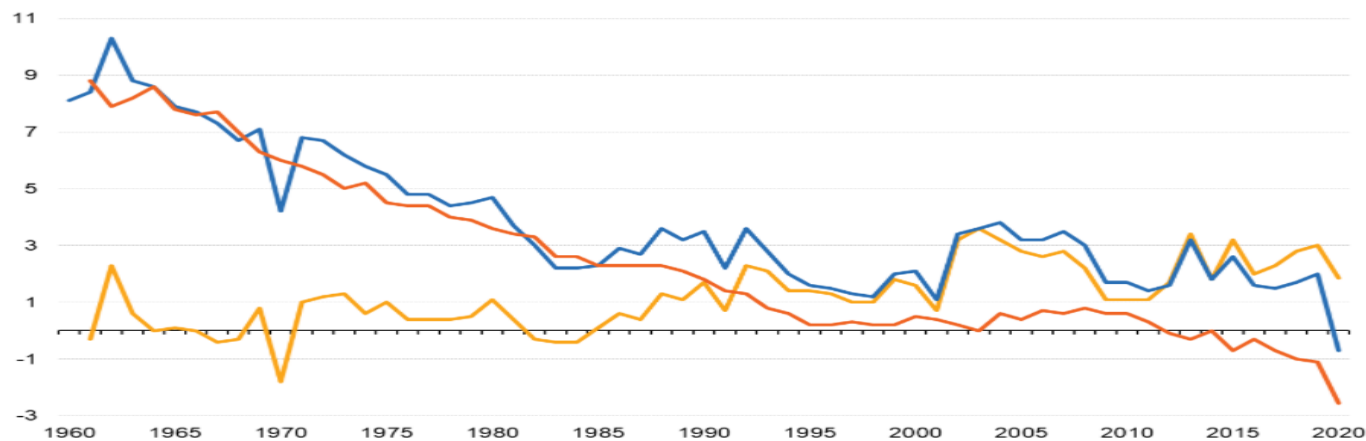

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE

Notikumi, kas ietekmējuši informāciju par iedzīvotājiem, demogrāfiskās situācijas, demogrāfisko procesu un to izmaiņu analīzi

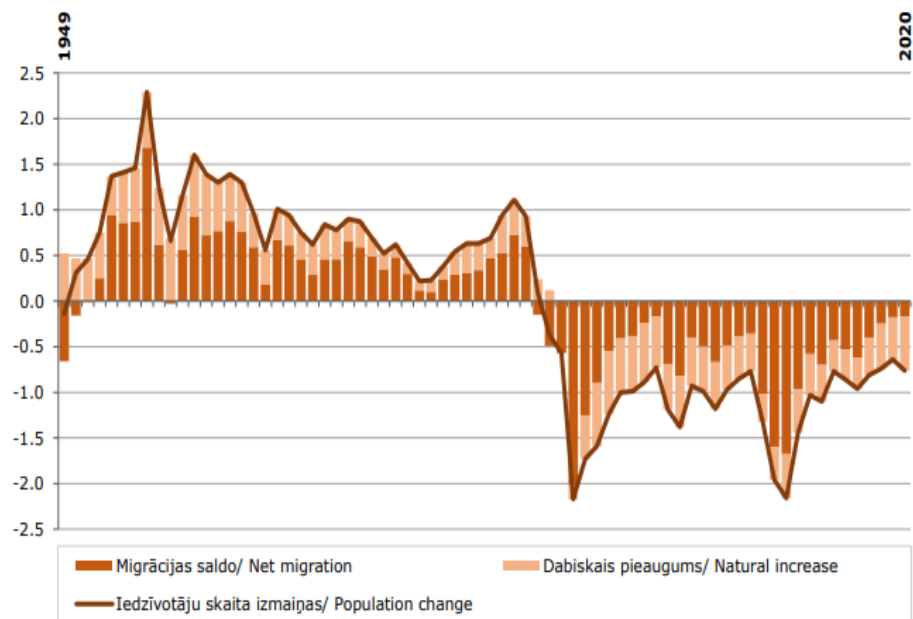
2020.g. 1.janv	Faktiskās dzīvesvietas nomaiņa ar reģistrēto dzīvesvietu Latvijas demogrāfiskajā statistikā;
2020.g. 12.marts	MK sēde, Covid-19 pandēmijas ierobežojumi
2021.g. 1.janv	Tautas skaitīšana, kas pilnībā balstīta administratīvos datos
2021.g. 1.jūlijs	Stājas spēkā administratīvi teritoriālā reforma
2021.g. jūl.-sept.	DemoMig aptauja, sekundārie dati
2022.g. 24.febr	Sākas Krievijas karadarbība Ukrainā

Population change by component (annual crude rates), EU, 1960-2020
(per 1 000 persons)

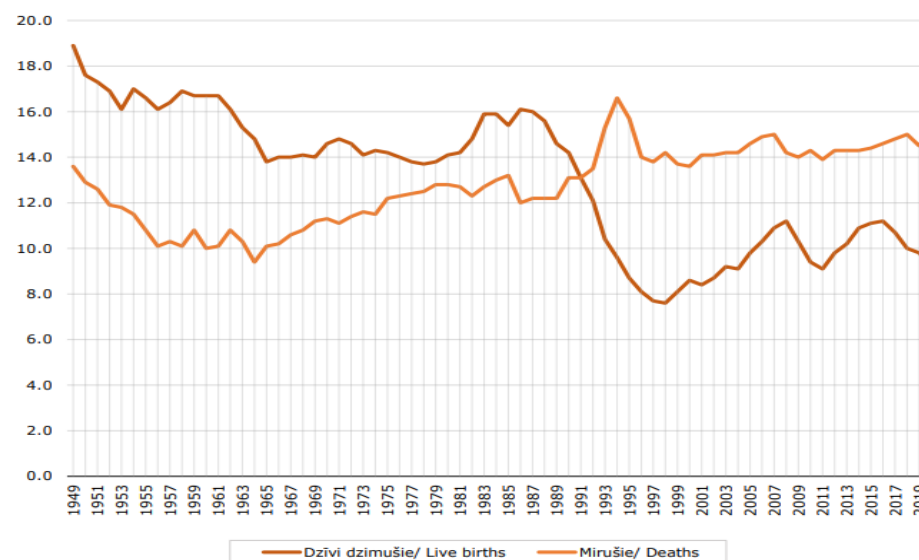

**Depopulācija ES
iestājās 2020. gadā**

Change in usually resident population, 1949–2020, %

LIVE BIRTHS AND DEATHS IN LATVIA; 1949–2020
(uz 1 000 iedzīvotāju/ per 1 000 inhabitants)

Nacionālā un teritoriālā līmeņa tautas skaitīšanas, oficiālās un eksperimentālās statistikas, administratīvo un sekundāro datu avotu un zinātnisko publikāciju atziņu izmantošana

- **Analizēti administratīvie dati, eksperimentālās statistikas un izlases pētījumu dati.** Piedāvāta **jauna pieeja** administratīvo datu izmantošanai dažādu mājsaimniecību tipu (saistībā ar dzīvesvietu un etnisko piederību) un iedzīvotāju veselības stāvokļa (saistībā ar izglītības līmeni) dinamikas un diferenciacijas analīzē.

Par šādas pieejas lomu un devumu sabiedrībai sniegti ieteikumu sociālajiem partneriem un plašam interesentu lokam:

- 2022. g. 21. okt. sadarbībā ar CSP un LDDK tiešsaistē organizētajās Akadēmiskajās brokastīs “2021. gada Tautas skaitīšanas un sociālās statistikas apsekojumu dati pētniecībai”;
- Domnīcā “Tautas skaitīšana laiku lokos – attīstība, pāreja uz administratīvajiem datiem, skats nākotnē” 2022. g. 17.novembrī.

Latvijas administratīvi teritoriālās reformas saistība ar teritoriālo vienību sociāli demogrāfisko attīstību, migrācijas procesiem un sabiedrības atšķirību mazināšanu

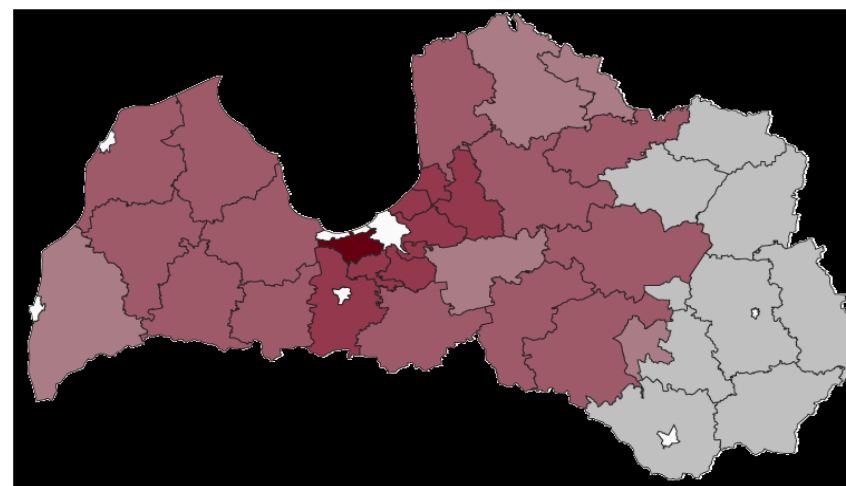
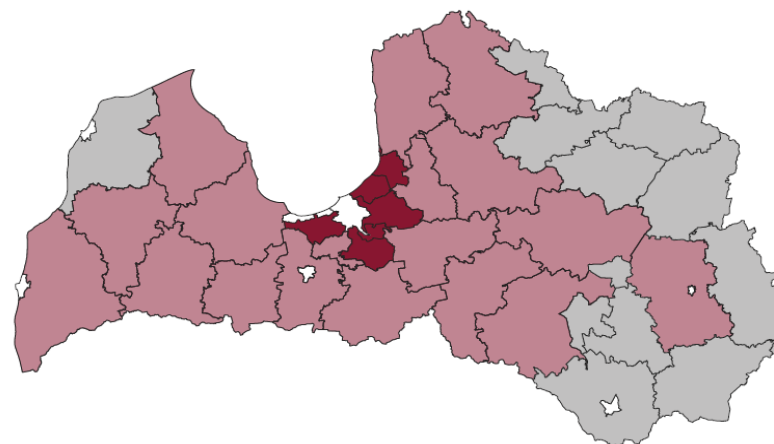
- Veikta depopulācijas procesu teritoriālās diferenciācijas analīze saistībā ar Latvijas administratīvi teritoriālo reformu, salīdzinot oficiālās statistikas, eksperimentālās statistikas, izlases pētījumu datus un demogrāfiskās prognozes.
- Pētnieku grupas ieteikumi izmantošanai rīcībpolitikas nostādņu sagatavošanā un precizēšanā demogrāfijas un migrācijas procesu jomā nosūtīti 2022. g. 22. jūnijā Labklājības ministrijai, Ekspertu sadarbības platformai “Demogrāfijas lietu centrs”.
- Izdarīti secinājumi par iedzīvotāju sastāva novecošanās pieaugošu ietekmi uz negatīvu dabisko pieaugumu, sevišķi Covid-19 pandēmijas ietekmē.
- Veikta politisko partiju platformu analīze demogrāfiskā politikas jomā pirms 14. Saeimas vēlēšanām, par ko ziņots 2022.g. 26. sept. LTV1 raidījumā “Panorāma” un 16. novembrī publicētajā intervijā “The Guardian”.

Klasteranalīzes metožu izmantošanas pilnveidošana reģionālajā demogrāfijā

Adaptēts Latvijas apstākļiem **nehierarhiskās klasteru analīzes četru klasteru modelis**. Tas ļauj kategorizēt teritoriālās vienības pēc to demogrāfiskās attīstības tendencēm un riskiem.

Izmantojot teritoriālās statistikas **datus pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas**, Latvijas novadi klasteru analīzes rezultātā iedalīti četros klasteros pēc to demogrāfiskās attīstības tipiem un attīstības riskiem:

- izaugsmes novadi,
- demogrāfiskās stagnācijas riska novadi,
- emigrācijas riska novadi,
- depopulācijas krīzes novadi.

Mainoties sociāli ekonomiskiem apstākļiem un demogrāfiskai situācijai, var mainīties arī novadu tipoloģija. Tādējādi ir nepieciešams veikt regulārus klasteru pārrēķinus, atkārtoti novērtējot novadu demogrāfiskās attīstības potenciālu.

Trīs un četru klāsteru modeļa attēlojums kartogrammā Latvijas novadu demogrāfiskās attīstības analīzē

Galvenie rezultāti:

2022.gads

- **2022.g. 3. febr.** - Krūmiņš J. u.c. zin. grupas dalībnieki. **Teritoriālo un individuālo datu lietojuma inovācijas Latvijas demogrāfiskās situācijas analīzē par 2011.-2021. gadu.** 80. LU starptautiskā zin. konference, Cilvēka ģeogrāfijas sekcija «Jauni izaicinājumi migrācijas un demogrāfisko procesu izpētē»
- **2022.g. 25. marts.** 80. LU starptautiskā zin. konference, sekcija «Iedzīvotāji un tautsaimniecības attīstība»

Juris Krūmiņš J., Bērziņš A. **Quo vadis – depopulācija**

Dahs A. **Demographic Typology of Territorial Units in Latvia.**

Lece K. **Mājsaimniecību ienākumu analīze: tautības aspekts.**

- **2022.g. 13. maijs.** Dahs, A., Krumins, J., Berzins, A., Lece K. **Demographic profile of statistical regions and new territorial units of Latvia in 2020-2021, 2022.** In: Proceedings of the 2022 Internat. Scientific Conf. "Economic Science for Rural Development" No 56, Jelgava: Latvia University of Life Sciences and Technologies, 11-13 May 2022. Pp. 287-297.
- **2022.g. 30. jūn.** Dahs A., Krumins J. **Cluster-based demographic classification of rural and suburban areas: example of Latvia.** EAPS: European Population Conference, Groningen (The Netherlands). 29 June - 2 July, 2022.

2023.gads

- 2023. gada 21. aprīlis, piektdiena. LU 81. starptautiskā zinātniskā konference, Demogrāfijas sekcija «Iedzīvotāji un attīstība». Aspāzijas bulv. 5. 324. auditorija, pl. 10:00. Reģistrācija līdz 14. apr. <https://conferences.lu.lv/event/191/>
- 2023. gada 10.-12. maijs. Jelgava, LBTU, International Conference "Economic science for rural development". Paper submitted: Dahs, A., Krumins, J., Berzins, A., Lece K. Demographic challenges of rural areas in Latvia: reflections of the Covid-19 pandemic.
- 2023. gada 11.-13. maijs. The 15th international scientific conference "New Challenges in Economic and Business Development – 2023: Recovery and Resilience" organized by the Faculty of Business, Management and Economics (University of Latvia). Paper submitted: Dahs, A., Krumins, J., Berzins, A., Lece K. Territorial variation of gender ratio in Latvia - causes and implication.

MŪSDIENU JURIDISKIE ASPEKTI EFEKTĪVAI DEMOGRĀFIJAS UN MIGRĀCIJAS PROCESU PĀRVALDĪBAI

Iveta Reinholde ○ Kristīne Dupate ○ Vadims Mantrovs ○ Ilze Auliciema ○ Baiba Kiršteina

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ
FAKULTĀTE

Demogrāfijas un migrācijas procesu izpēte no tiesībpolitiskās dimensijas viedokļa

PAVEIKTAIS:

- trešo valstu pilsoņu imigrācijas tiesībpolitika
- demogrāfijas un migrācijas procesu ietekme uz līgumtiesisko regulējumu
- esošās situācijas izpēte no nacionālās politikas (neesamības) viedokļa demogrāfijas un migrācijas jomā

PLĀNOTAIS:

- turpināt normatīvo aktu kvalitātes izpēti
- ietekmes uz līgumtiesībām izpēte no esošās prakses viedokļa

Rezultātu izplatīšana

2022.gads

- Dupate K., Mantrovs V., Auliciema I., Kiršteina B. Demogrāfijas problēmu risināšana un imigrācija Latvijā. Tiesībpolitiska ietvara meklējumos. Latvijas intereses Eiropas Savienībā, Nr. 2022/2, 92.-109.lpp., pieejams šeit
- Dupate K., Mantrovs V., Auliciema I., Kiršteina B. Tiesībpolitiskas rekomendācijas saistībā ar nacionālo politiku trešo valstu pilsoņu imigrācijā. Latvijas intereses Eiropas Savienībā, Nr. 2022/2, 92.-110.lpp., pieejams šeit
- Slovēnijas Tiesību zinātņu, izpētes un attīstības tieslietu jomā institūta (OPHIZ) un Mariboras Universitātes starptautiskā konference “Evaluation of Policies on Social Inclusion, Migration”, referāts: *Migration Processes and Their Impact on Contract Law: A Latvian Case*, prof. Iveta Reinholde, doc. Vadims Mantrovs) 2022.gada 13.septembris

2023.gads

- Publikācijas sagatavošana Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 9.starptautiskās konferences rakstu krājumam
- Francijas-Vācijas vasaras universitāte tiesību un politikas zinātnē, ko organizē Univesitite Paris Nanterre un Universite Cote D’Azur (Francija), referāts: The importance of good law-making in regard to migration processes (Ilze Auliciema, Baiba Kiršteina)

JAUNIENĀCĒJU VEIKSMĪGA IEKĻAUŠANĀS LATVIJAS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ

Velta Ļubkina ○ Jānis Dzervinskis ○ Svetlana Ušča ○ Līga Danilāne ○ Iluta Tarune

Statistika

- 2021.gada 1.janvārī **Latvijā bija reģistrēti 1 907 675 iedzīvotāji**, taču 266 625 no tiem nebija Latvijas pilsonības.
- Skaitliski nozīmīga Latvijā ir trešo valstu pilsoņu kopa - uz 2021.gada 1.jūliju tā bija 78 896 pilsoņi.
- Kopš 24.02.2022.,kad Krievija uzsāka bruņotu iebrukumu Ukrainā, tika pārtrauktas daudzu **Ukrainas civiliedzīvotāju iespējas īstenot izglītību**.
- Latvijas Valsts izglītības informācijas sistēma operatīvie dati (31.05.2022) apliecina, ka **kopējā skolēnu skaitā ir uzņemti 4145 Ukrainas izglītojamie, no kuriem pirmsskolas programmās ir uzņemti 1329 bērni un 2815 skolēni no 1 līdz 12 klasei**.
- Nodrošināt, ka migranti un bēgļi apmeklē un pabeidz skolu, ir tikai **pirmais solis ceļā uz iekļaušanu**.
- Galvenais izaicinājums, pilnībā iekļaujot šos skolēnus uzņemošajā sabiedrībā, ir piedāvāt **augstas kvalitātes izglītību, kas nodrošina aizspriedumu, stereotipu un diskriminācijas novēršanu** (UNESCO, 2018).

Problēmas, ar kurām saskaras skolotāji, strādājot ar bēgļu bērniem

Problēma		Problēmas raksturojums
Skolēnu situācija	nelabvēlīgā	Bēgļu bērnu nelabvēlīgā situācija var būt saistīta ar ekonomisko resursu trūkumu, sarežģītu iepriekšējo dzīvi un iespējamo atbalsta mehānisma trūkumu kvalitatīvai izglītībai. Skolēni mēdz uzvesties problemātiski, ignorēt mācību aktivitātes un tas ir kara psiholoģijas, dažādu imigrācijas procesa problēmu rezultāts.
Ģimenes trūkums	atbalsta	Ņemot vērā ģimeņu sarežģīto dzīves situāciju, tās pamatā aktīvi nepiedalās izglītības procesā un pastāv arī kultūras šķēršļi, kas neļauj ģimenēm sazināties ar skolām.
Skolotāju darbam multikulturālās klasēs problēma	gatavības	Skolotāji nav pietiekami profesionāli sagatavoti mācību procesa īstenošanai multikulturālās klasēs. Nepietiekami ir sagatavoti mācību resursi skolotāju atbalstam, lai veicinātu skolēnu no dažādām kultūrām iekļaušanu izglītības procesā.
Vienlīdzības taisnīguma īstenošana	un principu	Skolotāji, kuri nodarbojas ar bēgļu bērnu izglītošanu, uzskata, ka bēgļu skolēnu klātbūtne klasē bremzē mācību procesu. Mācību darbs nav pilnvērtīgs ne bēgļiem, ne vietējiem skolēniem. Skolotājiem ir būtiski nodrošināt, lai mācīšana būtu iekļaujoša visiem skolēniem, lai piedāvātu vienādas mācīšanās un attīstības iespējas katram skolēnam.
Valodas un adaptācijas problēmas	adaptācijas	Izplatītākā bēgļu skolēnu problēma ir mītnes zemes valodas nezināšana, kā rezultātā saziņa ir apgrūtināta. Pirms bēgļu skolēnu integrēšanas valsts izglītībā, viņiem būtu jāsniedz sagatavošanas izglītība, apgūstot lingvistisko un kultūras ievirzes programmu.
Sociālā kohēzija		Būt pieņemtam jaunā vidē ir aktuāla bēgļu bērnu problēma. Skolotājiem ir nepieciešams izprast un atpazīt noteiktas bēgļu skolēnu kultūras īpatnību izpausmes. Liela nozīme ir tam, ko skolotāji dara, lai novērstu konfliktus vai stiprinātu mijiedarbību starp skolēniem un īstenotu kohēzijas pārvaldību.
Iekļaujošas vides veidošana	mācību	Skolā ir veidojama mācību vide, kas ļautu bēgļu skolēniem mācību stundās un citās nodarbībās dalīties savā iepriekšējā pieredzē un kultūras īpatnībās. Mācību vidē, kas nerespektē kultūras daudzveidību, skolēni jūtas nevērtīgi, viņiem veidojas zems pašvērtējums un atsvešinātība.

Īstenojamie atbalsti migrantu un bēgļu bērniem ietver:

- lingvistisko atbalstu,
- sociālās adaptācijas nodrošināšanu,
- ģimenes iesaisti izglītības procesā,
- skolēnu tiesību uz vienlīdzīgu izglītību nodrošināšana (pēc F.Nayir, G.Saridas)

Šie atbalsti ir, piem.:

- socializācijas klases atvēršana,
- valodas apguves nodrošināšana,
- ģimeņu informēšana par skolu un apmeklētības uzraudzība,
- vienlīdzīgu tiesību nodrošināšana jaunpienācēju skolēniem visās mācību aktivitātēs, viņu pielāgošanās skolas videi nodrošināšana.

RTA modelis: Jaunienācēju bērnu iekļaušana izglītības sistēmā

Modeļa ieviešana: problēmas un risinājumu varianti

1. JAUNPIENĀCĒJU BĒRNU SOCIĀLĀ ADAPTĀCIJA:

- Kādas ir jaunpienācēju bērnu sociālās vajadzības?
- Kādas ir jaunpienācēju bērnu sociālo adaptāciju veicinošās metodes/ līdzekļi?

2. IEKĻAUJOŠAS MĀCĪBU VIDES VEIDOŠANA

- Mācību stundas/nodarbības
- Daudzveidīgas mācīšanās metodes un atvērta komunikācija
- Drošība un atbalsts izglītības iestādē

3. SKOLOTĀJU GATAVĪBA DARBAM AR JAUNPIENĀCĒJIEM

- Procesi, kas ietekmē skolotāju gatavību darbam ar jaunpienācējiem
- Nozīmīgākās kompetences darbam ar jaunpienācējiem

4. KOMUNIKĀCIJA

- Valodu dažādība
- Resursi

Galvenie secinājumi

- ***Skolotāji ir galvenais migrantu un bēgļu bērnu iekļaujošās izglītības avots***
- Jauniepienācēju skolēnu iekļaušana izglītības sistēmā ir sarežģīta, jo izglītības sistēmas darbiniekiem ir nepieciešama kompetences gan otras valodas apguvē, gan starpkultūru pedagogijā, lai atbalstītu jaunpienācēju akadēmisko un sociālo attīstību.
- Būtiski ir nodrošināt, ka skolotāji ir sagatavoti īstenot iekļaujošu mācīšanos, balstoties uz transformatīvu pedagogisko pieeju, kas atbalsta morālo un ētikas izglītību un vērtību apguvi.
- Vēlamais organizatoriskais modelis jaunpienācēju bērnu iekļaušanai izglītības sistēmā Latvijā ir iekļaujošas vides veidošana, sociālās adaptācijas veidošana, viņus iekļaujot izglītības iestādes sociālā un pedagogiskā kontekstā, kura ietvaros tiek nodrošināta komunikācija un atbalsts, kur veidojas vienaudžu attiecības, tiek attīstītas pilsoniskās vērtības, ikdienā tiek lietota jaunās mītnes zemes valoda, kā arī tiek veicināta piederības sajūta un piekļuve mācību priekšmetu apguvei.

JAUNIENĀCĒJU INTEGRĀCIJA LAUKU KOPIENĀS

Ženijas Krūzmētra ○ Dina Bite ○ Līga Feldmane ○ Anete Tīrmane

VPP
Valsts pētījumu
programma

Latvijas
Biozinātņu un
tehnoloģiju
universitāte

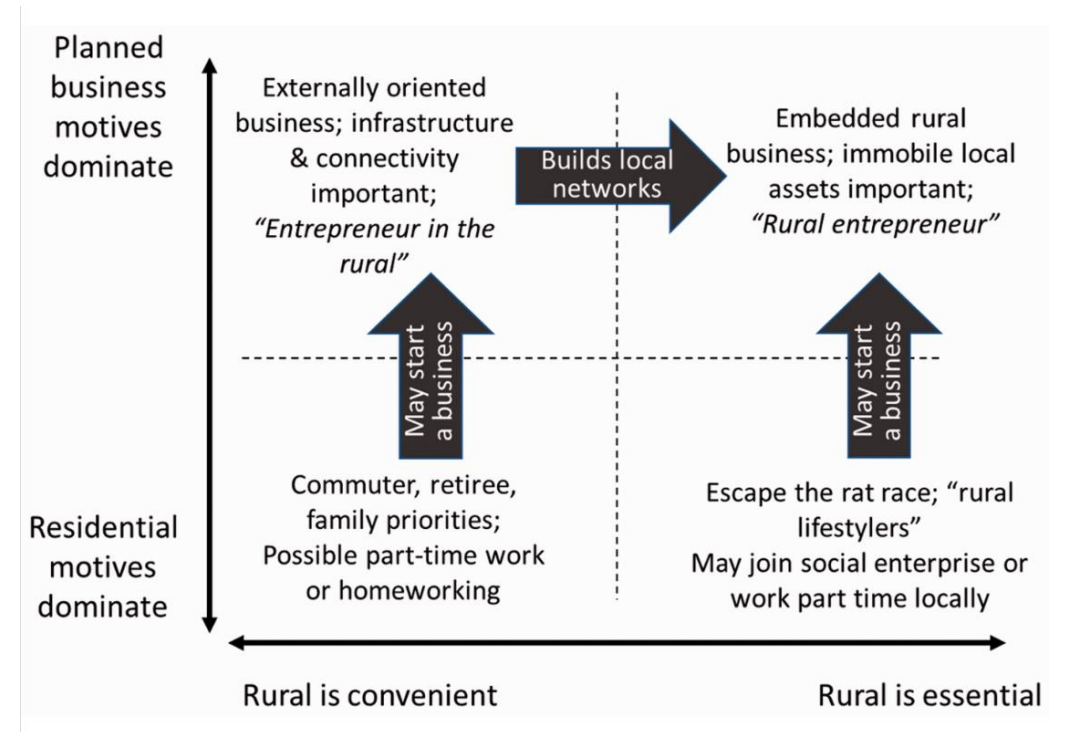
Jaunienācēji laukos kā izpētes objekts

- Jaunienācēji veido jaunu dinamisku sabiedrības grupu Eiropas lauku sabiedrībā (Rico, Fuller 2016)
- Jaunienācēji kā pārmaiņu aģenti
- Migrācija ES lauku rajonos nepietiekami izpētīta joma (Eiropas Komisijas ziņojums, 2019)
- EK ziņojums akcentē fokusu uz 4 punktiem
- Apdzīvojums un teritoriālie aspekti;
- Ieguldījums darba tirgū;
- Specifiskas integrācijas vajadzības;
- Dažāda attieksme pret iebrucējiem laukos.

Jaunienācēju ekonomiskais un sociālais potenciāls

- Atšķirīgas vajadzības un motīvi;
- Lauku idille, iespēja veidot savu dzīvi labākā vidē, cerības uz spēcīgu kopienu;
- Izglītības, prasmju, sociālo kontaktu resursi, iespēja objektīvi novērtēt situāciju;
- Vietu/kopienas spēcīgāšana – jaunienācēji kā ārēji vai iekšēji sociālie aģenti? Valsts atbalsta instrumenti;
- Ekonomiskās vides dažādošana, ekstralokāli resursi – lokāli resursi

JAUNIENĀCĒJI LAUKOS: iespējas un izaicinājumi seminārs 2022.gada 7.oktobrī

Ziņojumi:

- Jaunienācēji laukos kā pētniecības objekts, Dina Bite, Ženija Krūzmētra, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
- Jaunienācējs Vidzemē. Apvārsnis 2020 programmas projekta "Sadarbības virzīta nākotnes politika lauku reģioniem un iedzīvotājiem (Polirural)" rezultāti. Zane Seredina, Aiva Apša-Ķīšeniece, Latvijas Lauku forums
- Jaunienācēju integrācija lauku teritorijās, Anete Tīrmane, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte

Diskusija

Darba grupas (Pasaules kafejnīcas metode)

Secinājumi pētījumos Zviedrijā, Nīderlandē, Francijā

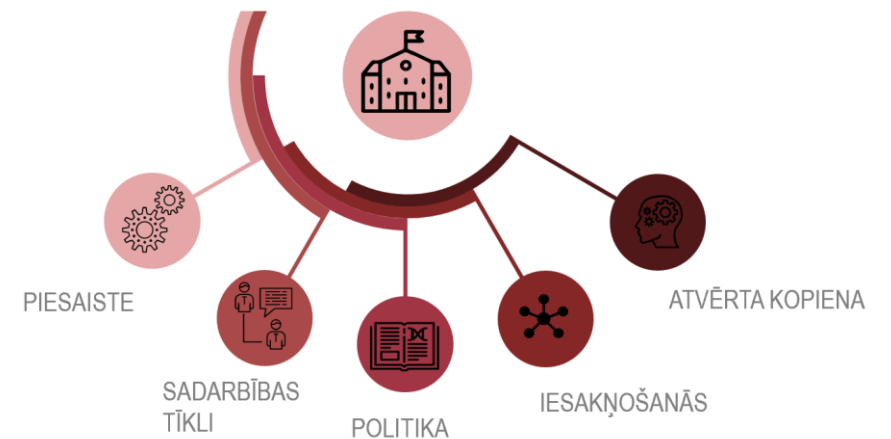
- Valsts un pašvaldības iestāžu atbalsts laukos ir neliels, vietējā sabiedrība ir konservatīva, tas sarežģī jaunienācēju integrāciju.
- Jaunienācēji biežāk pārvērtē uzturēšanās aspektus noteiktā teritorijā nekā vietējie lauku iedzīvotāji.
- Lauku dzīves fiziskie un sociālie aspekti ir galvenais faktors, lai paliktu, īpaši, ja tie ir piemēroti jaunienācēju bērniem.
- Bērni darbojas kā sociālie katalizatori, viņi palīdz kontaktēties ar cilvēkiem, integrēties.
- Integrāciju ietekmē dažādi faktori, tostarp jaunienācēju dzimums, uzturēšanās ilgums, etniskā izcelsme, reliģija un sociālā saikne.
- Sociālā saikne ar vietējiem iedzīvotājiem ir kritiski svarīga, lai sniegtu atbalstu jaunienācējiem lauku apvidos integrācijas procesā.
- Laukiem ir būtiska loma valsts sociālajā, ekonomiskajā un kultūras struktūrā, tāpēc ir stratēģiski ieguldīt lauku kopienu ilgtspējībā un noturībā.

Prakse Kanādā: pašvaldības ieņem lielu lomu jaunienācēju piesaistē un noturēšanā

- Pašvaldībai nepieciešams radīt vietējās rīcības politikas, ņemot vērā to potenciālu, iespējas un pakalpojumus, ko tā varētu sniegt arī jaunienācējiem. Svarīgi veicināt sadarbību starp dažādiem departamentiem – ekonomikas, attīstības, sociālo pakalpojumu un tūrisma ar mērķi radīt atvērtu kopienu un viesmīlīgu vidi jaunienācējiem.

PRAKSE KANĀDĀ

Vides dizaina un lauku attīstības skola kopā ar Gvelfas Universitāti izstrādājusi bukletu – kā piesaistīt un noturēt jaunienācēju lauku teritorijā

Jaunienācēji Vidzemes laukos

Izaicinājumi

- Ģimenes ar bērniem, pāri (izteikti vecuma grupā 35-55 g.);
 - Daba, tīra un droša vide, mierīgāka dzīve (retāk - zemākas dzīvošanas izmaksas);
 - Darbojas privātajā sektorā (turpina esošo darbu vai uzsāk savu uzņēmējdarbību), retāk – publiskajā vai nevalstiskajā sektorā;
 - Jāapgūst jaunas prasmes, bet tās pārsvarā saistītas ar dzīvi laukos;
 - Daudzveidīgi ienākumu gūšanas avoti;
 - Jauni nodarbinātības un dzīvesveida modeļi;
 - Drosmīgāki ārējā finansējuma piesaistītāji;
 - Vietējo kopienu stiprinātāji;
 - Piederība vietai un kopienai;
 - Divmājošana.
- Dažādi redzējumi uz dzīvi laukos un lauku attīstību. Kā tos savienot? Risks, ka attiecīgās teritorijas attīstību diktēs neliela aktīvo iedzīvotāju daļa;
 - Sociālā nevienlīdzība, «white settler»;
 - Integrācija esošajā «sociālajā audumā»? Kā salāgot dažādos ritmus?

Publicitāte 2022

- Dalība Starptautiskās Ģeogrāfijas savienības simtgades kongresā (IGU Paris 2022, The Centennial Congress) ar referātu “Jaunienācēju ietekme uz attālinātām lauku kopienām: Latvijas piemērs”, Francija, Parīze 17.-22. jūlijs 2022.
- Referāts: Feldmane L. “Differences in Residential Satisfaction Between Newcomers and Long-term Residents”. The 8th International Scientific Symposium "Economics, Business & Finances", organizētājs Institute of Research and International Symposiums IRIS-ALKONA, 26.07.-30.07.2022. Jūrmala, Latvija.
- Referāts: Bite, Dina. Women as drivers of rural development: case of Latvia / Dina Bite // International conference of the European Rural History Organisation "Rural History 2021": conference program and abstracts of all panels and papers, Uppsala, Sweden, 20-23 June, 2022
- Bite D. 2022. gada 29. jūnijā piedalījās LLF organizētajā kopienu forumā “Kopienu persilāde 2022” kā paneļdiskusijas dalībniece.
- Bite D. 2022. gada 2. jūlijā piedalījās sarunu festivālā “Lampa” kā reģionu skatuves diskusijas "Sajust lielo vēju. Simbolu spēks lauku kopienu aktivizēšanā" dalībniece.
- Raksts “Newcomers in Latvian Countryside: Economic and Social Potential” (pieņemts publicēšanai), 15. starptautiskā zinātniskā konference LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte

Kopsavilkums

Priekšnosacījums integrācijai – jēgpilna kopienu darbošanās, vietai un videi atbilstošs specifisks saturs.

Pašvaldībām ir liela interese piesaistīt jaunus iedzīvotājus savām teritorijām, tamdēļ būtu nepieciešama sistemātiska rīcība un atbalsta instrumenti integrācijai, gan pašvaldības, gan valsts līmenī.

Turpmākie izpētes virzieni un aktivitātes 2023.:

Fokus: Pašvaldību aktivitātes

Lauka darbs (pašvaldību pārstāvji, plānotāji, NVO)

Publikācijas/konferences – raksts žurnālam “Sustainability”

- dalība 3. Lauku ģeogrāfijas konferencē Nīderlandē;
- dalība Lauku socioloģijas kongresā Francijā;
- dalība EUGEO Barselona 2023 konferencē Spānijā.

ZINĀŠANAS PAR AUGSTI KVALIFICĒTIEM MIGRANTIEM LATVIJĀ UN DIASPORĀ

Baiba Bela ○ Inta Mieriņa ○ Inese Šūpule ○ Zane Meļķe

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU
FAKULTĀTE

Mērķis

- Izpētīt starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas diasporas profesionāļu gatavību iesaistīties diasporas diplomātijā, jau pastāvošās sadarbības prakses, kā arī sadarbības ieguvumus un kavējošos faktorus.

Metodes

- Priekšizpēte (5 intervijas), aptauja (150 respondenti), fokusgrupu diskusijas (18 dalībnieki) un daļēji strukturētas intervijas (4 dalībnieki)

Galvenie secinājumi

Cilvēki, kas strādā starptautiskās organizācijās, ir gatavi dalīties ar savām zināšanām un pieredzi, tomēr līdzšinējo sadarbību redz kā neregulāru, *ad hoc*, atkarīgu no amatā esošajiem cilvēkiem (piemēram, Latvijas vēstniekiem, pārstāvniecību vadītājiem, konkrētiem valsts pārvaldes darbiniekiem)

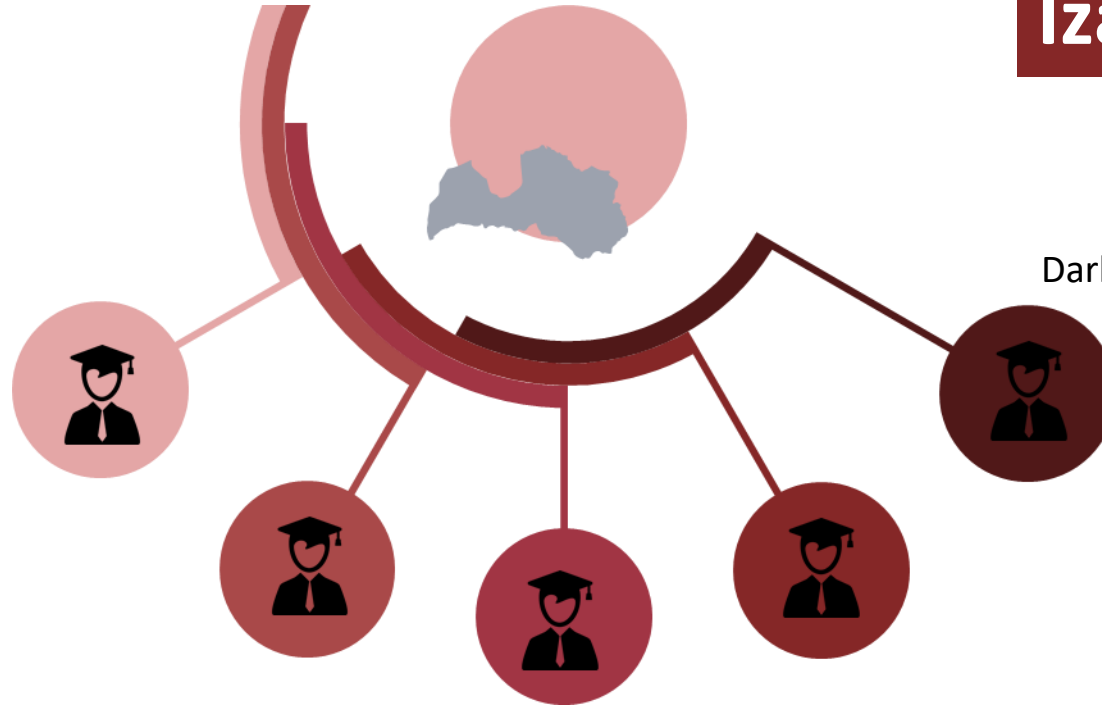

Diasporas profesionāļu iesaiste valsts attīstībā

Ieguvumi

Ilgtermiņa stratēģisks resurss. Sekmē plašāku valsts atpazīstamību un ietekmes stiprināšanu, reputācijas veidošanu un interešu aizstāvību, kā arī diasporas ieguldījumu sociālā un intelektuālā kapitāla pārnēsē, starptautiskās pieredzes un zināšanu pārnēsī dažādās jomās un nozarēs, t.sk. valsts pārvaldē

Zināšanu pārnese. Starptautiskajās organizācijās strādājošie profesionāļi var sniegt zināšanas par procesiem, procedūrām, lēmumu pieņemšanas virzību, "aizkulišu" diskusijām, kas savukārt var palīdzēt Latvijas valsts pārvaldei atbilstošāk rīkoties vai pieņemt labākus lēmumus

Izaicinājumi

Liela slodze darbā
Darbā jāievēro neitralitāte, nedrīkst lobēt kādas daļībvalsts intereses

Atšķirības sadarbības kultūrā, viedokļos un vērtībās

Nejūt interesi no Latvijas puses

Sociālo saišu veidošana. Plašāks sociālo kontaktu loks nodrošina plašāku pieeju daudzveidīgākai informācijai, savukārt personiski kontakti atvieglo informācijas apmaiņu.

Migrācijas procesi un IT klāsteris Latvijā

Mērķis

- Izpētīt IT jomas attīstību migrācijas kontekstā: kā emigrācija un remigrācija ietekmē IT jomu, kāda nozīme ir dažādām migrācijas formām darba spēka pieprasījuma apmierināšanā Latvijā

Metodes

- Literatūras izpēte, statistikas datu analīze, 10 IT jomas ekspertu intervijas

Galvenie secinājumi

- IT klāstera uzņēmumos strādājošo vidū ir sastopamas dažādas migrācijas formas, tajā skaitā, digitālie nomadi, darbs attālināti, dzīvojot citā valstī, imigrantu piesaiste. Vienlaikus būtiski migrācijas vilņi šo jomu nav skāruši, jo Latvijā šīs jomas speciālistiem ir konkurētspējīgs atalgojums un labas iespējas strādāt attālināti.

Attālinātā darba iespējas diasporas piesaistē un remigrācijas veicināšanā

Mērķis

Analizēt attālinātā darba potenciālu, lai mazinātu emigrācijas radītos cilvēkkapitāla zaudējumus, izvērtējot galvenos šķēršļus un nepieciešamos pielāgojumus nodokļu, sociālo pabalstu, darba tirgus regulēšanas un citās jomās, un izpētīt, kādus stimulus valsts var izmantot, lai kļūtu par izvēles vietu attālinātā darba veikšanai diasporai un migrantu atgriešanai.

Metodes

Sekundārie dati (208 respondenti), politikas dokumentu analīze, darba devēju aptauja (750 respondenti), attālināti strādājošo aptauja (647 respondenti, no kuriem 559 dzīvo ārvalstīs (54 valstīs) un 88 dzīvo Latvijā), padziļinātās intervijas ar attālinātā darba veicējiem (23 dalībnieki). Dati iegūti vairāku pielietojamo pētījumu ietvaros.

Attālinātā darba iespējas diasporas piesaistē un remigrācijas veicināšanā

Galvenie secinājumi

- Rezultāti rāda, ka liela daļa darbinieku turpina strādāt attālināti arī pēc pandēmijas, kā arī darba devēji ir kļuvuši elastīgāki. Pētījums apliecina, ka attālināts darbs kļūst par noturīgu tendenci
- Pētījums identificē šķēršļus pārrobežu attālinātam darbam, kas ir saistīti ar darba likumdošanu un nesakārtoto regulējumu ienākumu nodokļa un sociālo iemaksu pārrobežu pārnēsē. Rezultātā neproporcionāli pieaug izmaksas vai nu darba devējam vai darba ņēmējam
- Priekšrocības attālinātajam darbam ietver ātru internetu, ātru privātā sektora pielāgošanos jaunajām tehnoloģijām, labu transporta savienojumu ar citām ES valstīm un citus faktoros

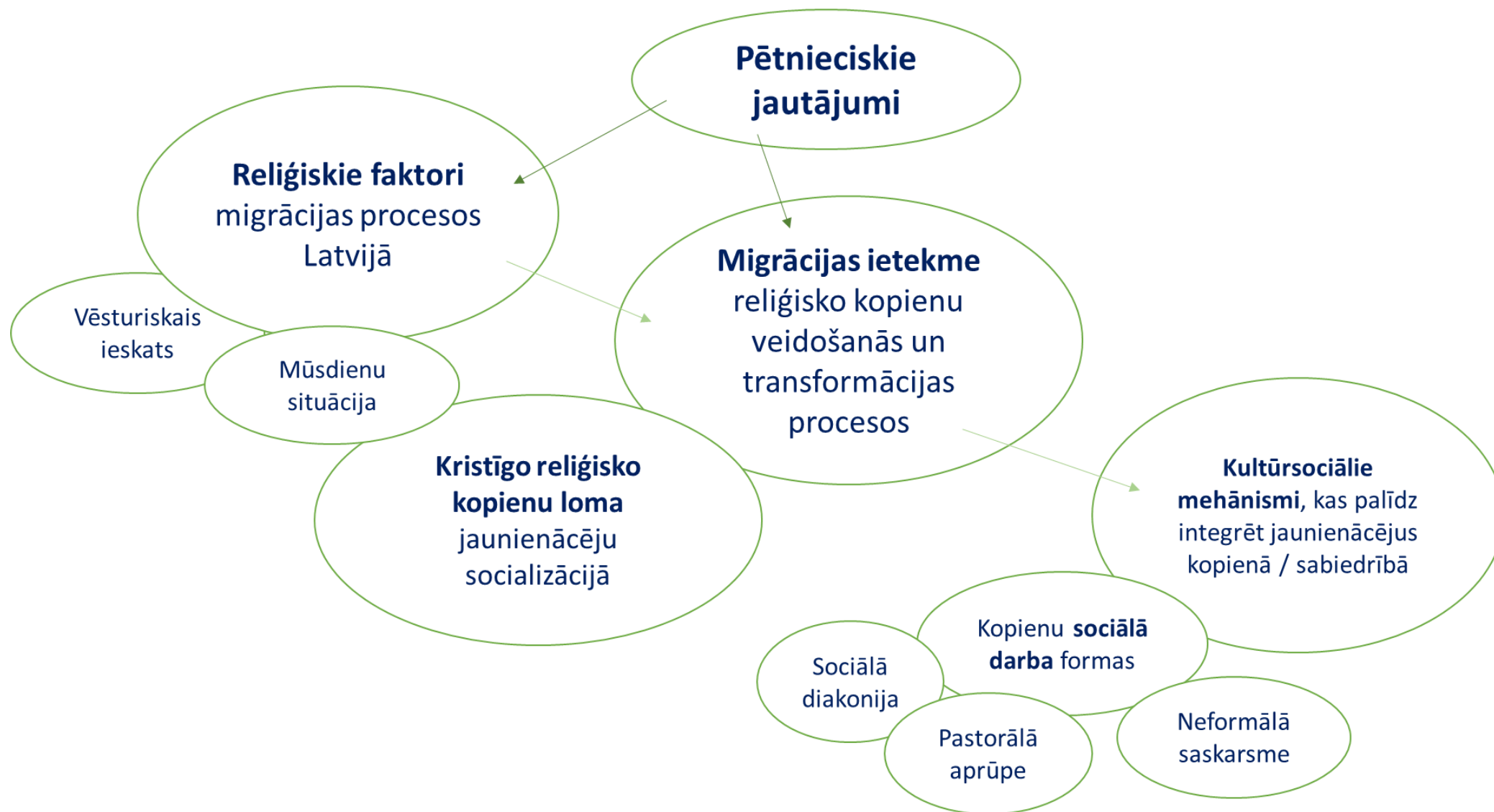
RELIĢISKĀS KOPIENAS UN MIGRĀCIJA LATVIJĀ: KULTŪRSOCIĀLIE KONTEKSTI

Māra Kiope ○ Solveiga Krūmiņa-Koņkova ○ Nadežda Pazuhina

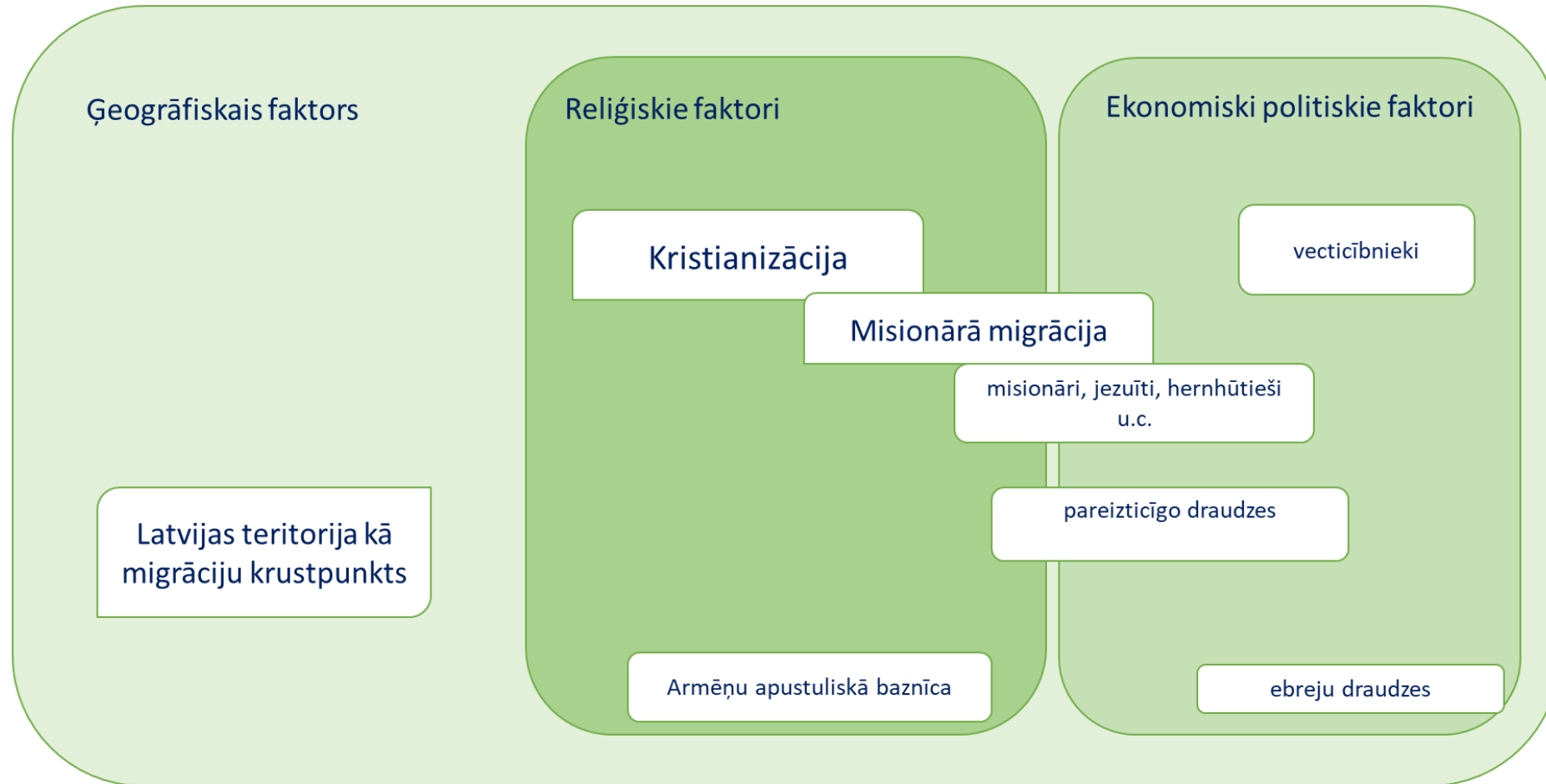

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
FILOZOFIJAS UN
SOCIOLOĢIJAS
INSTITŪTS

Reliģiskās kopienas un migrācija Latvijā: kultūrsociālie konteksti

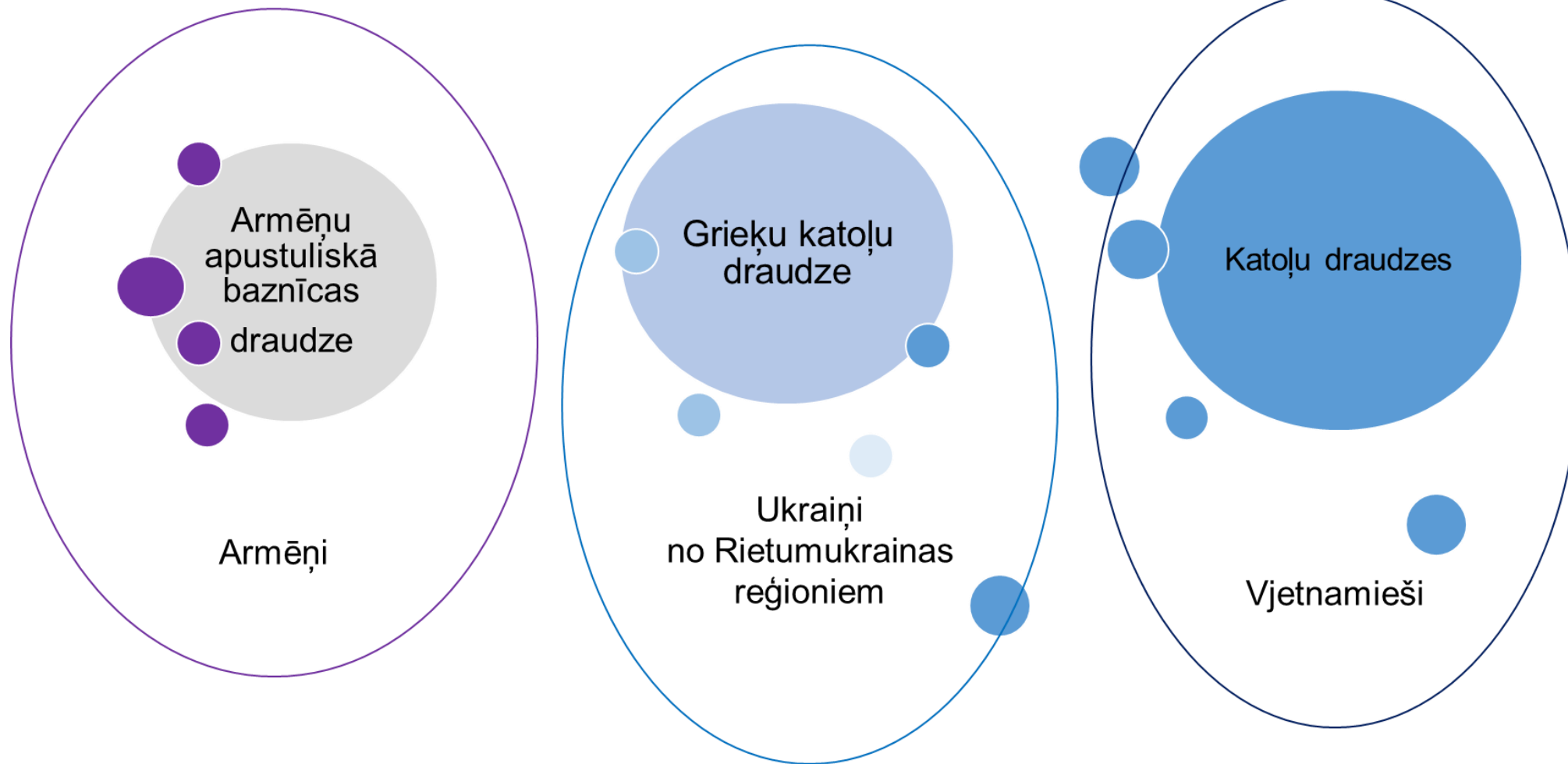

Vēsturiskie, sociālie un kultūras konteksti

Etnisko grupu apvienošanās ap reliģisko kopienu:

kopienas veidošana (draudzes dibināšana), pievienošanās mītnes zemes konfesijai Latvijā

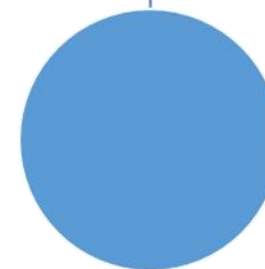

Kristīgo reliģisko
kopienu
potenciāls

Psiholoģiskais atbalsts
gan ticīgajiem, gan
reliģiski neitrālām
personām.

Vidutāji starp
indivīdiem un
institūcijām

Socializācija

Kultūras un
valodas barjeru
amortizācija

Empātija un ētiski
atbildīga
attieksme pret
jaunienācējiem

MŪSDIENU MIGRĀCIJAS PROCESI LATVIJĀ

IEDZĪVOTĀJU IEKŠZEMES MIGRĀCIJAS LOMA

Māris Bērziņš ○ Zaiga Krišjāne ○ Jānis Krūmiņš

VPP
Valsts pētījumu
programma

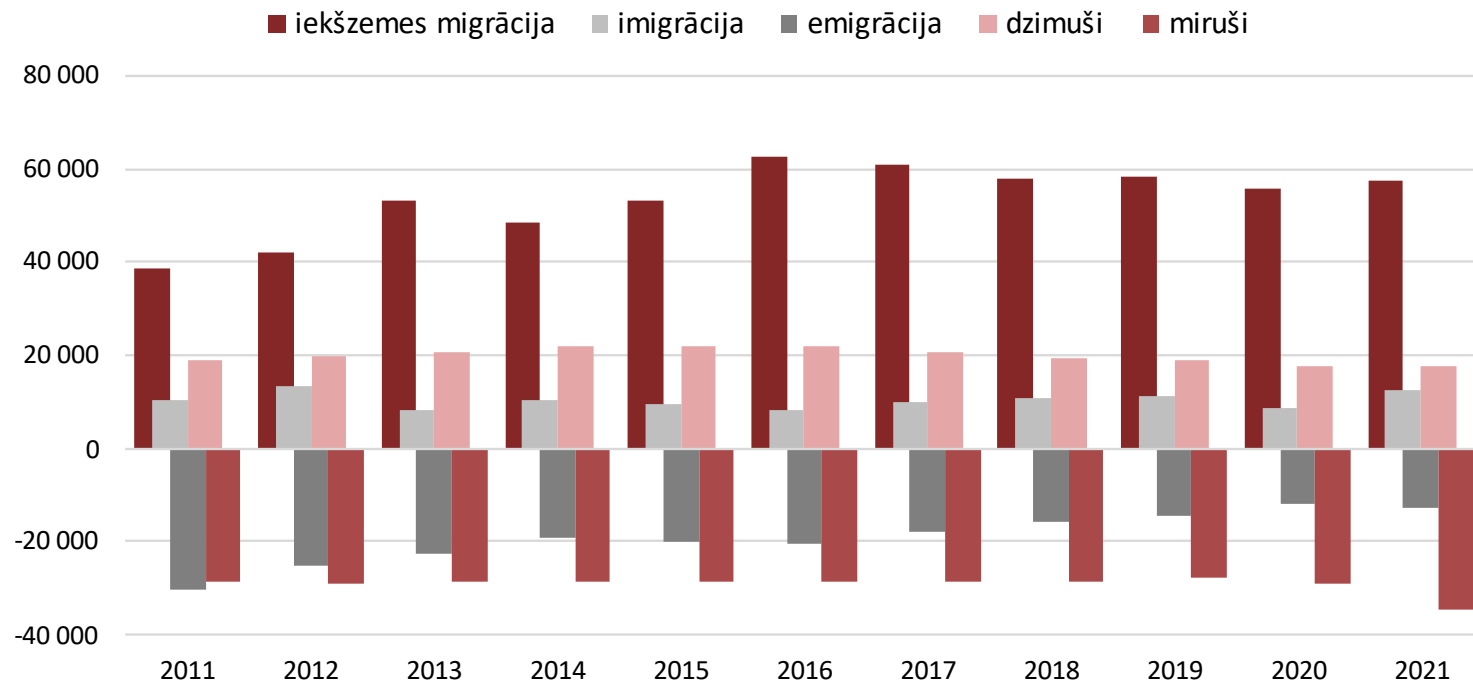
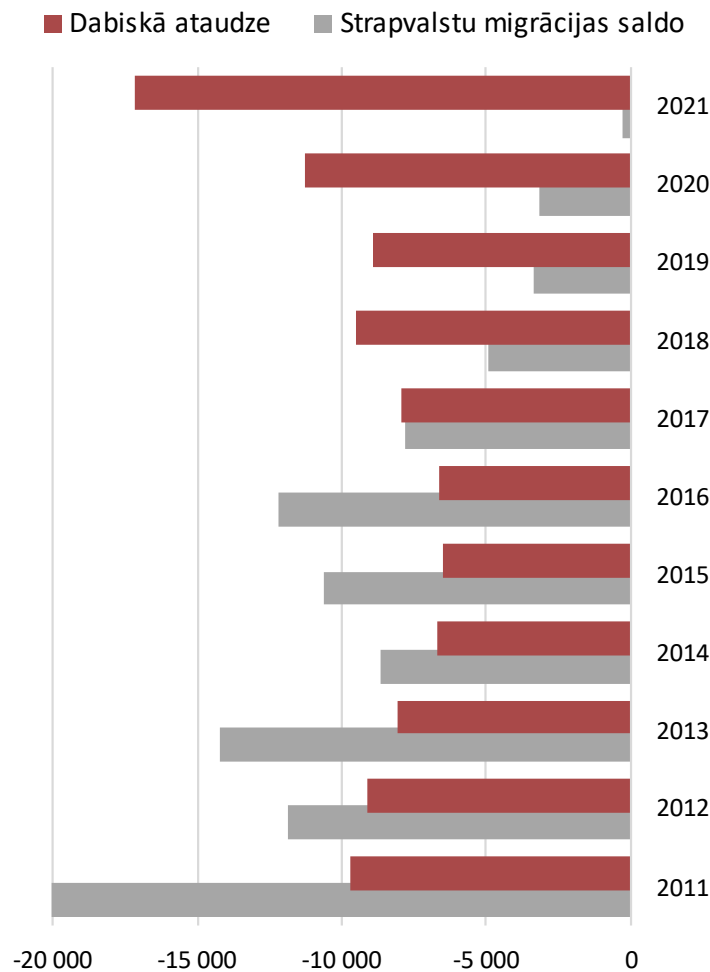
LATVIJAS UNIVERSITĀTE
ĢEOGRĀFIJAS UN
ZEMES ZINĀTŅU
FAKULTĀTE

PĒTĪJUMA IETVARŠ UN MĒRĶIS

- ❖ Pēdējā desmitgade (2011.-2021.g.)
- ❖ Iekšzemes migrācijas nozīme iedzīvotāju skaita izmaiņās Latvijā
- ❖ Iekšzemes migrācija un apdzīvojums
- ❖ Iedzīvotāju iekšzemes migrācijas 1-gada uzskaites dati pēc tautskaites rezultātiem (2010-2011; 2020-2021).
- ❖ Iekšzemes migrācijā iesaistīto iedzīvotāju sastāvs

IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅU IEMESLI LATVIJĀ

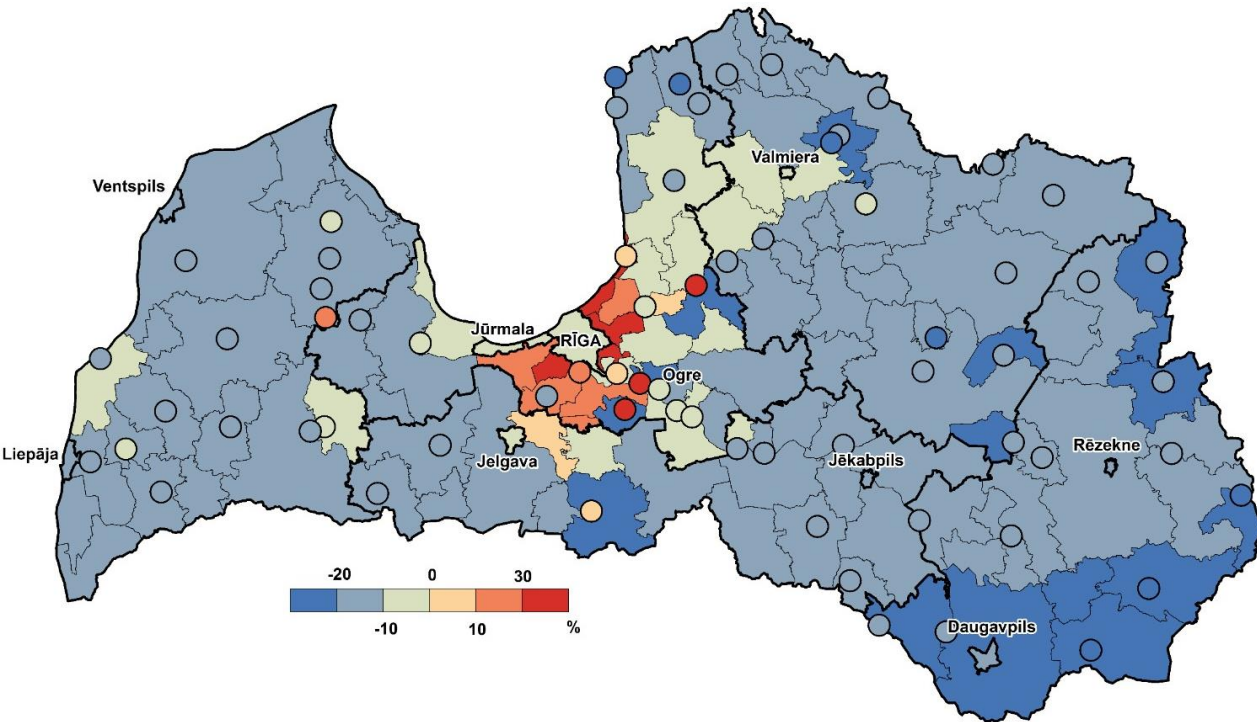
2011.-2021.g.

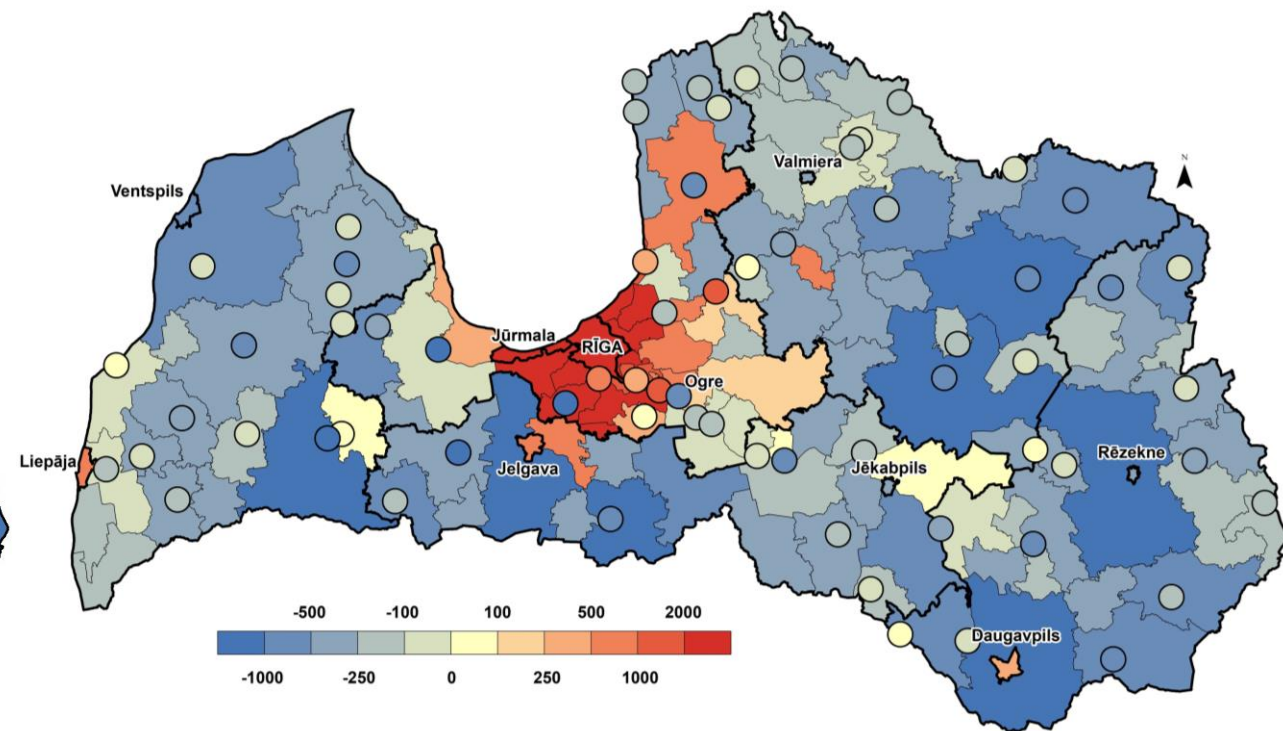
avots: izveidots pēc LR Centrālās statistikas pārvaldes datiem

IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS

iedzīvotāju skaita izmaiņas (%),
2011-2021

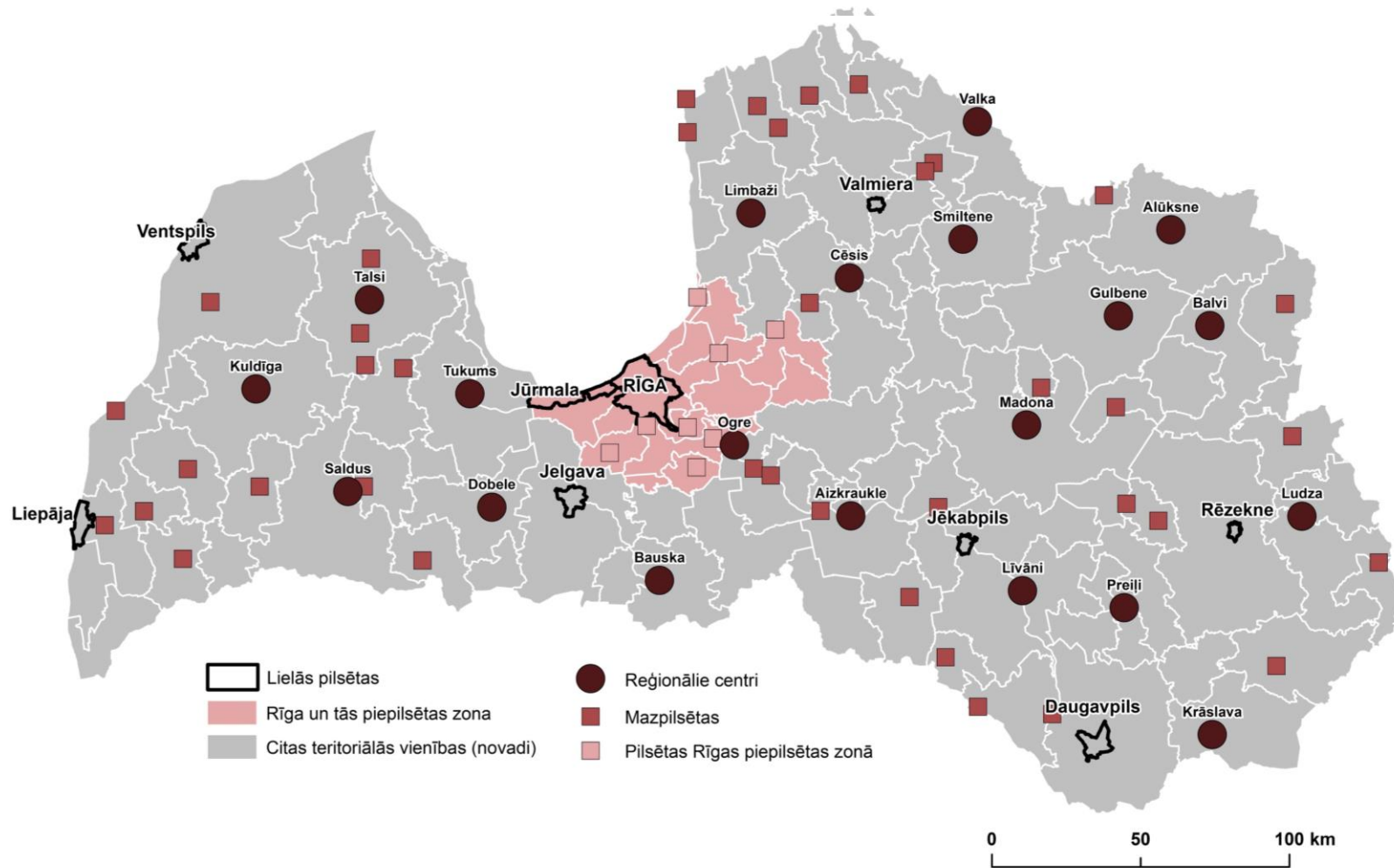

iedzīvotāju iekšzemes migrācijas saldo,
2011-2021

avots: izveidots pēc LR Centrālās statistikas pārvaldes datiem

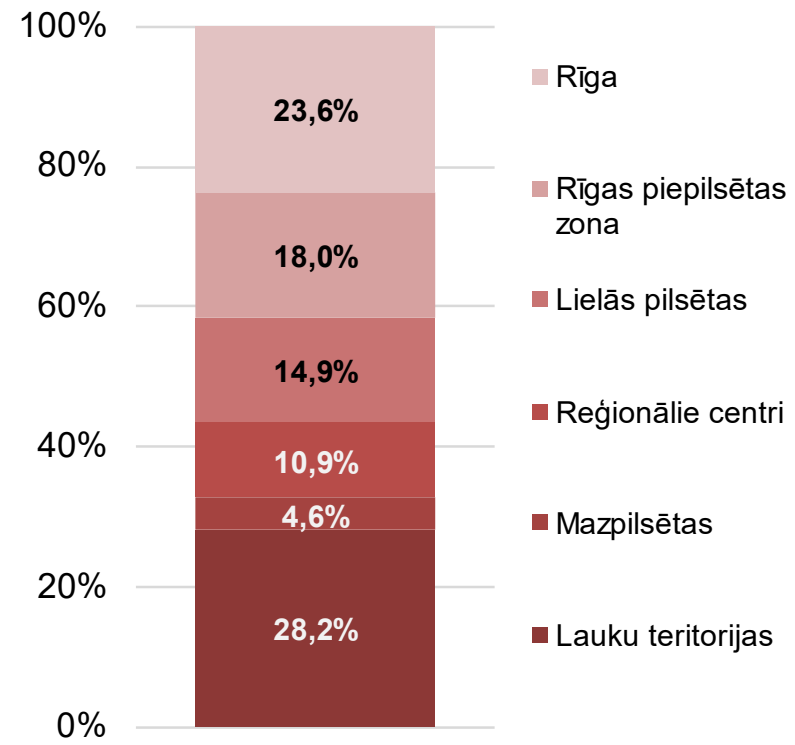
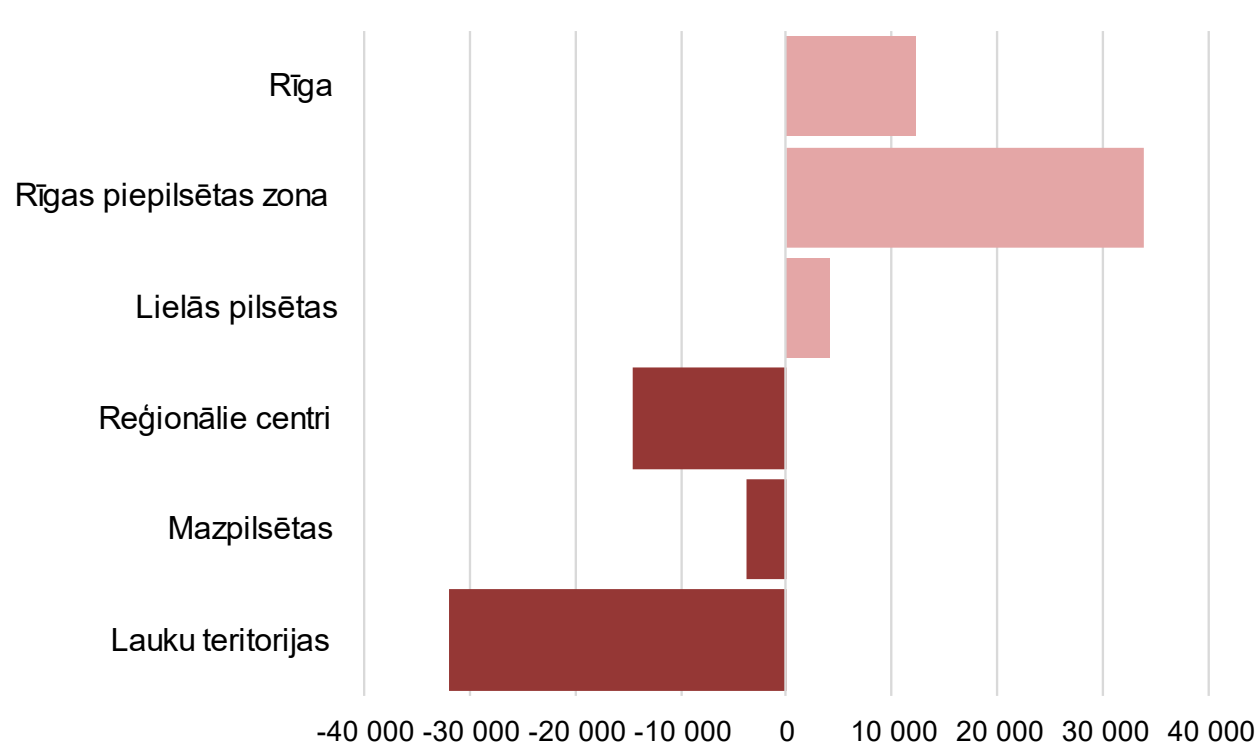
APLŪKOTIE APDZĪVOJUMA HIERARHIJAS LĪMEŅI

- ❖ Galvaspilsēta Rīga
- ❖ Rīgas piepilsētas zona novadi un pilsētas
- ❖ Lielās pilsētas (8)
- ❖ Reģionālie centri (21)
- ❖ Mazpilsētas (39)
- ❖ Lauki novadu lauku teritorijas

IEKŠZEMES MIGRĀCIJA

reģistrētās migrācijas saldo un kopapjoma sadalījums apdzīvojumā

avots: izveidots pēc LR Centrālās statistikas pārvaldes datiem

IEKŠZEMES MIGRANTI

migrācijā iesaistīto iedzīvotāju sociāli-demogrāfiskais sastāvs

		2011		2021	
		ir mainīta dzīvesvieta	nav mainīta dzīvesvieta	ir mainīta dzīvesvieta	nav mainīta dzīvesvieta
Dzimums	sieviete	52%	54%	50%	54%
Vecums	vidējais vecums	33.0	41.4	32.1	44.1
Tautība	latvietis	75%	62%	69%	63%
	mazākumtautība nav minēta	25%	38%	27%	35%
Ģimenes stāvoklis	neprecēts	55%	41%	54%	41%
	precēts	29%	38%	31%	37%
	šķirts / atraitnis	16%	21%	15%	22%
Izglītība	augstākā	28%	21%	36%	27%
	vidējā / vidējā profesionālā pamata vai zemāka	46%	50%	47%	56%
Ekonomiskā aktivitāte	nodarbināts	47%	40%	63%	55%
	darba meklētājs	11%	9%	6%	5%
	nestrādājošs pensionārs	12%	23%	9%	24%
	nestrādājošs students	8%	7%	6%	5%
	cits statuss (mājsaimnieks/-ce)	22%	21%	16%	12%
Profesionālā kvalifikācija	augsta (vadītāji, vecākie speciālisti)	32%	28%	37%	29%
	vidēja (tirdzniecības darbinieki, kvalificēti strādnieki)	52%	50%	48%	49%
	zema (montieri, vienkāršās profesijas)	16%	22%	15%	22%

Paldies uzmanību!

demomig@lu.lv

www.demomigpro.lu.lv

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Pētījums veikts veikts Valsts pētījumu programmas projekta **Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētē latviskas un eiropiskas zināšanu sabiedrības attīstībai** (DemoMigPro) (Nr. VPP-Letonika-2021/4-0002)

